EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 15.6.2022.
COM(2022) 279 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS

par konstatēto būtisko apstākļu maiņu attiecībā uz karsējamajiem tabakas izstrādājumiem saskaņā ar Direktīvu 2014/40/ES

1. Ievads

Direktīvas 2014/40/ES[1] (turpmāk "direktīva") 2. panta 28. punktā "būtiska apstākļu maiņa" ir definēta kā pārdošanas apjoma pieaugums kādā izstrādājumu kategorijā vismaz par 10 % vismaz piecās dalībvalstīs, pamatojoties uz pārdošanas datiem, kas iesniegti saskaņā ar direktīvas 5. panta 6. punktu, vai attiecīgās izstrādājumu kategorijas izplatības līmeņa palielināšanās patērētāju grupā vecumā līdz 25 gadiem vismaz par pieciem procentpunktiem vismaz piecās dalībvalstīs, pamatojoties uz Eirobarometra īpašo 2012. gada maija 385. ziņojumu vai līdzvērtīgu izplatības pētījumu. Saskaņā ar šo pašu noteikumu uzskatāms, ka nav notikusi būtiska apstākļu maiņa, ja kādas izstrādājumu kategorijas pārdošanas apjoms mazumtirdzniecības līmenī nepārsniedz 2,5 % no kopējās tabakas izstrādājumu pārdošanas Savienības līmenī. Direktīvas 7. panta 12. punktā un 11. panta 6. punktā ir noteikts, ka Komisijai ziņojumā jānorāda būtiska apstākļu maiņa attiecībā uz konkrētu izstrādājumu kategoriju.

Šis ziņojums sniedz informāciju par tirgus norisēm, kuras ir relevantas, novērtējot būtisku apstākļu maiņu attiecībā uz karsējamajiem tabakas izstrādājumiem. Karsējamie tabakas izstrādājumi ir jauni tabakas izstrādājumi, kas tiek karsēti, lai radītu emisijas, kuras satur nikotīnu un citas ķimikālijas, ko pēc tam ieelpo lietotājs(-i), un kas atkarībā no to īpašībām ir bezdūmu tabakas izstrādājumi direktīvas 2. panta 5. punkta nozīmē vai tabakas izstrādājumi smēķēšanai direktīvas 2. panta 9. punkta nozīmē. Šajā ziņojumā sniegtā analīze balstās uz datiem, kas, izmantojot ES kopīgo ievades portālu (*EU-CEG*), nosūtīti saskaņā ar direktīvas 5. panta 6. punktu, uz datiem, kas savākti no ES tabakas izsekojamības sistēmas, kura izveidota saskaņā ar direktīvas 15. pantu, kā arī uz *"Euromonitor International Passport Tobacco 2021*" datiem. Pēdējā minētā ir komerciāla datu kopa, ko Komisija iegādājusies no *Euromonitor International*. Šajā *Euromonitor* datu kopā nav iekļauti dati par LU, MT un CY (kur dzīvo mazāk nekā 0,5 % no visiem ES iedzīvotājiem). Tomēr tā tiek izmantota kā reprezentatīvā aplēstā vērtība attiecībā uz pārdošanas apjomu ES-27 valstīs.

2. Būtiskas apstākļu maiņas analīze attiecībā uz karsējamajiem tabakas izstrādājumiem

2.1. Pirmais nosacījums būtiskai apstākļu maiņai

Pirmais nosacījums par būtiskām apstākļu izmaiņām ir izpildīts, ja tiek konstatēts viens no šādiem diviem apstākļiem.

2.1.1. Izplatības līmeņa palielināšanās patērētāju grupā vecumā līdz 25 gadiem vismaz par pieciem procentpunktiem vismaz piecās dalībvalstīs

Eirobarometra īpašajā ziņojumā Nr. 506[2] nav konstatēts, ka vismaz piecās dalībvalstīs karsējamo tabakas izstrādājumu lietošanas izplatības līmenis patērētāju grupā, kas jaunāka par 25 gadiem, būtu palielinājies vismaz par pieciem procentpunktiem.

[1] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/40/ES (2014. gada 3. aprīlis) par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz tabakas un saistīto izstrādājumu ražošanu, noformēšanu un pārdošanu un ar ko atceļ Direktīvu 2001/37/EK (OV L 127, 29.4.2014., 1. lpp.).

[2] *Attitudes of Europeans towards tobacco and electronic cigarettes - February 2021 - - Eurobarometer survey (europa.eu)*.

2.1.2. Attiecīgo izstrādājumu pārdošanas apjoma pieaugums vismaz par 10 % vismaz piecās dalībvalstīs

1. tabulā, kuras pamatā ir *EU-CEG* dati, norādīts, ka laikposmā no 2018. līdz 2020. gadam karsējamo tabakas izstrādājumu pārdošanas apjoms mazumtirdzniecības līmenī dalībvalstīs, kurās konstatēts attiecīgais pieaugums, bija lielāks par 10 %.

1. tabula. Karsējamo tabakas izstrādājumu pārdošanas apjoms miljonos izstrādājuma vienību (2018.–2020. gads)

Dalībvalsts	2018 pārdošanas apjoms	2019 pārdošanas apjoms	2020 pārdošanas apjoms	2019−2018 procentuālais pieaugums	2020−2019 procentuālais pieaugums	2020−2018 procentuālais pieaugums
CY	44,590	96,660	147,260	117 %	52 %	230 %
CZ	0,859	1 284,094	1 744,4	Virs 999 %	39 %	Virs 999 %
FR	36,796	78,215	186,009	113 %	138 %	406 %
GR	0,007	1 159,804	1 443,958	Virs 999 %	25 %	Virs 999 %
HR	0,003	219,072	289,592	Virs 999 %	32 %	Virs 999 %
IT	0,042	3 571,016	5 819,033	Virs 999 %	63 %	Virs 999 %
NL	28,262	43,120	71,618	53 %	66 %	153 %
PL	0,010	1 206,171	2 466,150	Virs 999 %	104 %	Virs 999 %
PT	338,022	637,649	944,977	89 %	48 %	180 %
RO	486,239	671,053	837,587	38 %	25 %	72 %
EU-27	**934,854**	**12 332,655**	**19 716,820**	**1219 %**	**60 %**	**2009 %**

Avots: *EU-CEG* dati

Tādējādi iepriekš sniegtie dati apstiprina, ka karsējamo tabakas izstrādājumu pārdošanas apjoms mazumtirdzniecības līmenī noteiktajā laikposmā no 2018. līdz 2020. gadam palielinājies par vairāk nekā 10 % vairāk nekā piecās dalībvalstīs.

Līdz ar to ir izpildīts pirmais nosacījums būtiskai apstākļu maiņai attiecībā uz karsējamajiem tabakas izstrādājumiem.

2.2. Otrais nosacījums būtiskai apstākļu maiņai: attiecīgo izstrādājumu pārdošanas apjoms mazumtirdzniecības līmenī pārsniedz 2,5 % no tabakas izstrādājumu kopējā pārdošanas apjoma Savienības līmenī

Karsējamo tabakas izstrādājumu tirgus daļa mazumtirdzniecības līmenī tika aprēķināta, dalot šo izstrādājumu gada pārdošanas apjomu ar visu tabakas izstrādājumu kopējo pārdošanas apjomu Savienības līmenī. Lai garantētu šādu aprēķinu uzticamību, tika izpētīti alternatīvi datu avoti.

2.2.1. Karsējamo tabakas izstrādājumu pārdošanas apjoms mazumtirdzniecības līmenī

2. tabulā parādīts karsējamo tabakas izstrādājumu pārdošanas apjoms ES-27 valstīs 2020. gadā, pamatojoties uz diviem dažādiem, savstarpēji neatkarīgiem datu avotiem.

2. tabula. Karsējamo tabakas izstrādājumu pārdošanas apjoms ES-27 miljonos izstrādājuma vienību (2020. gads)

Datu avots	Pārdošanas apjoms 2020. gadā
EU-CEG	19 717

Euromonitor	20 766

Kā redzams tabulā, *Euromonitor* paziņotais pārdošanas apjoms ir nedaudz lielāks nekā pārdošanas apjoms saskaņā ar portālā *EU-CEG* sniegtajām ziņām. Saskaņā ar šajā ziņojumā izvēlēto konservatīvo pieeju karsējamo tabakas izstrādājumu tirgus daļas aprēķināšanai par skaitītāju tika izmantots zemākais pārdošanas apjoms (t. i., *EU-CEG* apjoms). Skaitītājs izsaka šo izstrādājumu tirgus apjomu 2020. gadā, kas jāsalīdzina ar ES-27 valstīs 2020. gadā mazumtirdzniecības līmenī pārdoto tabakas izstrādājumu kopējo apjomu.

2.2.2. Tabakas izstrādājumu kopējais pārdošanas apjoms Savienības līmenī

3. tabulas pamatā ir *Euromonitor* dati. Tajā norādīts tabakas izstrādājumu kopējais pārdošanas apjoms, t. sk. cigarešu, cigāru, cigarillu, tinamās tabakas, pīpju un košļājamās tabakas un karsējamo tabakas izstrādājumu kopējais pārdošanas apjoms 2020. gadā.

3. tabula. Tabakas izstrādājumu kopējais pārdošanas apjoms (2020. gadā)

Cigaretes (miljonos izstrādājuma vienību)	**Cigāri (miljonos vienību)**	**Cigarilli (miljonos vienību)**	**Tinamā tabaka (miljonos izstrādājuma vienību)***	**Pīpju un košļājamā tabaka** (korekcija)**	**Karsējamā tabaka (miljonos izstrādājuma vienību)**	**Tabakas izstrādājumu kopējais pārdošanas apjoms (miljonos izstrādājuma vienību ekvivalentu)**
408 279	1 006	8 459	108 059	3 908	20 766	550 478

* *Euromonitor* ziņojums: tinamās tabakas izstrādājumu svars ir 75 641 tonna. Analīzē aprēķina tinamās tabakas izstrādājuma vienību ekvivalentu, ņemot vērā, ka 0,7 grami atbilst vienai izstrādājuma vienībai.
** Ņemot vērā, ka pīpju un košļājamās tabakas pārdošanas apjomu nevar standartizētā veidā kvantificēt izstrādājuma vienībās, analīzē tiek koriģēts tabakas izstrādājumu kopējais pārdošanas apjoms, pieskaitot atbilstošo ES-27 tirgus vērtības daļu, kas 2020. gadā bija 0,71 % (tādējādi ekvivalents 550 478 * 0,71 % = 3 908 miljoni izstrādājuma vienību ekvivalentu).
Avots: *Euromonitor International Passport Tobacco 2021*

No 2019. gada maija ES tabakas izsekojamības sistēma ļauj dalībvalstīm sekot cigarešu un tinamās tabakas tirgus plūsmai. 4. tabulā ir parādīts cigarešu un tinamās tabakas pārdošanas apjoms 2020. gadā, kas aprēķināts, balstoties uz datiem, kuru pamatā ir tabakas izsekojamības sistēma, un ņemot vērā divas alternatīvas pieejas, no kurām katra aptver nedaudz atšķirīgus laikposmus un atspoguļo laiku, kas vajadzīgs, lai izstrādājumus pārvietotu tālāk izplatīšanas ķēdē. Tā kā datus reģistrē ražotāja līmenī, tiek pieņemts, ka notiek aizkavēšanās par vienu mēnesi, līdz ražojums sasniedz mazumtirdzniecības līmeni ("ražošanas rādītāji ar laika korekciju").

Izsekojamības datubāzē nav iekļauts iepakojuma izmērs, tāpēc, lai noteiktu cigarešu skaitu iepakojuma vienībā, kas *EU-CEG* ziņojumā norādīta par katru tabakas izstrādājuma identifikatoru, izsekojamības dati analīzē tika pārbaudīti *EU-CEG* datubāzē, izmantojot unikālo izstrādājuma identifikatoru (*TP-ID*).

4. tabula. Cigarešu un tinamās tabakas ražošana 2020. gadā[3]

Cigaretes		**Tinamā tabaka**	
Ražošanas rādītāji ar laika korekciju (miljonos izstrādājuma vienību)	**Ražošanas rādītāji bez laika korekcijas** (miljonos izstrādājuma vienību)	**Ražošanas rādītāji ar laika korekciju** (miljonos izstrādājuma vienību ekvivalentu)	**Ražošanas rādītāji bez laika korekcijas** (miljonos izstrādājuma vienību ekvivalentu)
436 123	434 164	121 239	122 341

Ražošanas rādītāji ar laika korekciju attiecas uz laikposmu: 2019. g. dec. – 2020. g. nov.
Ražošanas rādītāji bez laika korekcijas attiecas uz laikposmu: 2020. g. janv. – 2020. g. dec.
Avots: ES tabakas izsekojamības sistēma

Pieņemtā konservatīvā aprēķina veikšanai ziņojumā aplūkota augstākā no divām vērtībām attiecīgajās kategorijās (t. i., cigarešu ražošanas rādītāji ar laika korekciju un tinamās tabakas ražošanas rādītāji bez laika korekcijas).

Tā kā citu tabakas izstrādājumu kategoriju izsekojamība saskaņā ar direktīvu ir atlikta līdz 2024. gadam, 5. tabulā tabakas izsekojamības sistēmas dati, kas iegūti par cigaretēm un tinamo tabaku, ir kombinēti ar attiecīgajiem *Euromonitor* datiem par citu tabakas izstrādājumu kategorijām.

5. tabula. Tabakas izstrādājumu kopējais pārdošanas apjoms (2020. gadā)

Tabakas izsekojamības sistēmas dati		***Euromonitor* dati**			**Korekcija**	**Tabakas izsekojamības + *Euromonitor* sistēmas dati**
Cigaretes (miljonos vienību)	**Tinamā tabaka** (1 unikālais identifikators = 50 grami) (miljonos izstrādājuma vienību ekvivalentu)	**Cigāri** (miljonos vienību)	**Cigarilli** (miljonos vienību)	**Karsējamie tabakas izstrādājumi** (miljonos izstrādājuma vienību)	**Pīpju un košļājamā tabaka*** (korekcija)	**Visi tabakas izstrādājumi** (miljonos izstrādājuma vienību ekvivalentu)
436 123	122 341	1 006	8 459	20 766	4 210	**592 904**

** Ņemot vērā, ka pīpju un košļājamās tabakas pārdošanas apjomu nevar kvantificēt izstrādājuma vienībās, analīzē tiek koriģēts tabakas izstrādājumu kopējais pārdošanas apjoms, pieskaitot atbilstošo ES-27 tirgus vērtības daļu, kas 2020. gadā bija 0,71 % (tādējādi 592 904 * 0,71 % = 4 210 miljoni izstrādājuma vienību ekvivalentu).
Avots: ES tabakas izsekojamības sistēma, *Euromonitor International Passport Tobacco 2021*

[3]Lai aplēstu tinamās tabakas izstrādājumu pārdošanas apjomu, tika uzskatīts, ka tinamās tabakas paciņā, kas reģistrēta tabakas izsekojamības sistēmā, ir 50 grami tabakas, t. i., ekvivalents aptuveni 71 izstrādājuma vienībai (pieņemot, ka vienā izstrādājuma vienībā ir 0,7 grami tabakas).

Lai aprēķinātu precīzu daļu no ES tabakas izstrādājumu kopējā pārdošanas apjoma, kas atbilst karsējamo tabakas izstrādājumu pārdošanas apjomam mazumtirdzniecības līmenī, analīzē kā saucējs tika izmantots lielākais pārdošanas apjoms (t. i., kombinēti tabakas izsekojamības sistēmas un *Euromonitor* dati par pārdošanas apjomu).

2.2.3. Karsējamo tabakas izstrādājumu pārdošanas apjoms mazumtirdzniecības līmenī attiecībā pret tabakas izstrādājumu kopējo pārdošanas apjomu Savienības līmenī

Kā paskaidrots iepriekš, lai aprēķinātu precīzu daļu no ES tabakas izstrādājumu kopējā pārdošanas apjoma, kas atbilst karsējamo tabakas izstrādājumu pārdošanas apjomam mazumtirdzniecības līmenī, tika izmantots zemākais skaitītājs – *EU-CEG* norādītais pārdošanas apjoms (t. i., 19 717 miljoni izstrādājuma vienību) – kombinācijā ar lielāko saucēju, kura pamatā ir tabakas izsekojamības sistēmas un *Euromonitor* apjoma dati (t. i., 592 904 miljoni izstrādājuma vienību ekvivalentu).

No šīs konservatīvās pieejas izriet, ka karsējamo tabakas izstrādājumu pārdošanas apjoms mazumtirdzniecības līmenī atbilst **3,33 %** no visu tabakas izstrādājumu kopējā pārdošanas apjoma Savienības līmenī 2020. gadā.

Tā kā šī vērtība pārsniedz 2,5 % slieksni, ir izpildīts arī otrais nosacījums būtiskai apstākļu maiņai attiecībā uz karsējamajiem tabakas izstrādājumiem.

2.2.4. Karsējamo tabakas izstrādājumu pārdošanas vērtība mazumtirdzniecības līmenī attiecībā pret tabakas izstrādājumu kopējo pārdošanas apjomu Savienības līmenī

Pārdošanas vērtības analīze sniedz alternatīvu novērtējumu par karsējamo tabakas izstrādājumu tirgus daļu 2020. gadā un ļauj ņemt vērā atlikušās nelielās tabakas izstrādājumu kategorijas, kuras nevar mērīt izstrādājuma vienībās: pīpju un košļājamo tabaku (izmanto, lai koriģētu galveno pārdošanas apjomu analīzi).

Turpmākajā tabulā parādīta katras izstrādājumu kategorijas kopējā pārdošanas vērtība visās ES-27 dalībvalstīs miljardos euro.

6. tabula. Katras izstrādājumu kategorijas kopējā pārdošanas vērtība (2020. gadā)

Izstrādājumu kategorijas	Mazumtirdzniecības vērtība miljardos EUR	Tirgus daļa % no kopējā pārdošanas apjoma Savienības līmenī
Cigaretes	109,88	81,38 %
Cigarilli	2,33	1,73 %
Cigāri	2,05	1,52 %
Sīki sasmalcināta tabaka (tinamā tabaka)	15,06	11,15 %
Pīpju tabaka	0,93	0,69 %
Košļājamā tabaka	0,02	0,02 %
Karsējamā tabaka	4,74	**3,51 %**
Visi tabakas izstrādājumi	135,01	100,00 %

Avots: *Euromonitor International Passport Tobacco 2021*

Šie dati liecina, ka karsējamo tabakas izstrādājumu pārdošanas vērtība mazumtirdzniecības līmenī atbilst **3,51 %** no visu tabakas izstrādājumu kopējā pārdošanas apjoma Savienības līmenī 2020. gadā. Tas arī apstiprina galveno analīzi, kuras pamatā ir pārdošanas apjoms.

3. Secinājums

Ņemot vērā, ka karsējamo tabakas izstrādājumu pārdošanas apjomi:

- ir pieauguši vismaz par 10 % vismaz piecās dalībvalstīs un
- karsējamo tabakas izstrādājumu pārdošanas apjoms mazumtirdzniecības līmenī pārsniedz 2,5 % no tabakas izstrādājumu kopējā pārdošanas apjoma Savienības līmenī,

šajā ziņojumā tiek konstatēta būtiska apstākļu maiņa attiecībā uz karsējamajiem tabakas izstrādājumiem.